

THEMA 'GRATIS?!'

OPDRACHT

- Geïntegreerd WO-MUVO-thema uitwerken.
- Leerplandoelen van 3 onderwijsnetten.
- Thema bevat doelen van minstens 4 leergebieden.
- In totaal moet het thema 400 minuten bevatten.
- Inspelen op wereldburgerschap van de leerlingen.
- Instructiefilmpjes en digitale activiteiten integreren.

CONTACTGEGEVENS

Als er vragen zijn over de uitgewerkte lessen, kan u mij steeds contacteren via elise.van.gestel@student.thomasmore.be.

INHOUDSOPGAVE

THEMA 'GRATIS?!'	1
OPDRACHT	1
CONTACTGEGEVENS	1
INLEIDING	3
RODE DRAAD	3
DIFFERENTIATIESYSTEEM	3
WERELDBURGERSCHAP	4
OVERZICHT LESSEN	4
LEERPLANDOELEN PER LES	5
EXPLORATIELES 25'	5
ZILL	5
OVSG	5
GO!	5
LES 1: PRIJS JE RIJK (LES 2, OP VERKENNING) 50'	6
ZILL	6
OVSG	6
GO!	6

LES 2: RECLAMEMAKERS	75'	7
ZILL		7
OVSG		7
GO!		8
LES 3: WIE BETAALT DAT EIGENLIJK? (LES 4, OP VERKENNING)	50'	9
ZILL		9
OVSG		9
GO!		9
LES 4: INTERNATIONALE HULPORGANISATIES (LES 8, OP VERKENNING)	75'	11
ZILL		11
OVSG		11
GO!		11
LES 5: OOK JIJ KUNT JE BELANGELOOS INZETTEN (LES 9, OP VERKENNING)	50'	13
ZILL		13
OVSG		13
GO!		14
LES 6: EIGEN MUNT ONTWERPEN	75'	15
ZILL		15
OVSG		15
GO!		16

INHOUDELIJKE INFORMATIE LEERKRACHT 17

LES 1: PRIJS JE RIJK (LES 2, OP VERKENNING)	17
LES 2: RECLAMEMAKERS	18
LES 3: WIE BETAALT DAT EIGENLIJK? (LES 4, OP VERKENNING)	19
LES 4: INTERNATIONALE HULPORGANISATIES (LES 8, OP VERKENNING)	20
LES 5: OOK JIJ KUNT JE BELANGELOOS INZETTEN (LES 9, OP VERKENNING)	21
LES 6: EIGEN MUNT ONTWERPEN	22

WAAROM KOMEN DE ONDERWERPEN AAN BOD TIJDENS THEMA 'GRATIS?!'? 23

LITERATUURLIJST 24

INLEIDING

Dit thema is gebaseerd op het thema dat uitgewerkt is in de handleiding 'Op Verkenning'. In de lessen die hier uitgewerkt zijn, wordt er sterker gewerkt rond een rode draad. Elke les wordt er een link gelegd met automaten. Bovendien zal elke les starten met een rebus die de essentie van de les samenvat.

In de lessen die uitgewerkt zijn, wordt er sterk ingezet op digitale tools zoals webquests, instructiefilmpjes, Socrative, Kahoot, educaplay, iMovie, google forms, Tricider en Microsoft Word.

Er wordt ook geïntegreerd gewerkt. Het is de bedoeling om hoofdzakelijk rond de inhouden WO te werken. Daarnaast worden andere leergebieden zoals MUVO, wiskunde, taal... geïntegreerd in deze lessen.

RODE DRAAD

De rode draad tijdens dit thema is een automaat. Bij elke les is dit het uitgangspunt. De lessen gaan grotendeels over de samenleving en de economie. In elke les komen er andere leerplandoelen aan bod, die gelinkt worden aan een automaat. Daarnaast wordt er bij het begin van elke les in dit thema een rebus voorzien. De leerlingen lossen deze rebus op. De rebus omvat telkens kort de essentie van de les.

DIFFERENTIATIESYSTEEM

Doorheen het thema wordt er gewerkt aan de hand van het driesporenbeleid. De oefeningen worden gemaakt op 3 niveaus:

- Hameroefeningen → zwakke leerlingen
- Schaar oefeningen → gemiddelde leerlingen
- Schroevendraaier oefeningen → sterke leerlingen

De leerkracht hangt voor elke les de namen van de leerlingen in de juiste groep (op basis van hun leerstatus). Hieronder staat een voorbeeld van een differentiatiebord. De klasnummers van de leerlingen worden bij de juiste groep gehangen. Op deze manier weten ze zelf tot welke groep ze behoren, maar weten de andere leerlingen dit niet.

	1,5,10,16,20
	2,3,7,9,12,13,15,17,18,19
	4,6,8,11,14

WERELDBURGERSCHAP

Tijdens de lessen in dit thema wordt er zoveel mogelijk ingezet op wereldburgerschap. Op de website 'kleur bekennen' is er een volledige rubriek 'wereldeconomie en consumptie'. Hier wordt veel aandacht aan besteed. Een andere rubriek is 'mensenrechten'. Deze rubriek komt voornamelijk aan bod tijdens de vierde en de vijfde les waarbij de leerlingen enkele goede doelen bekijken die de mensenrechten van de mens nastreven. Daarnaast gaan de leerlingen zelf aan de slag om te bedenken hoe zij kunnen bijdragen aan een goed doel.

OVERZICHT LESSEN

• Exploratiefase	25'
• Les 1: Prijs je rijk (les 2, Op Verkenning)	50'
• Les 2: Reclamemakers	75'
• Les 3: Wie betaalt dat eigenlijk? (les 4, Op Verkenning)	50'
• Les 4: Internationale hulporganisaties (les 8, Op Verkenning)	75'
• Les 5: Ook jij kunt je belangeloos inzetten (les 9, Op Verkenning)	50'
• Les 6: Eigen munt ontwerpen	75'
• Syntheseles	25'
• EXTRA LES: Ieren leren	50'

ZILL

IKwn2 Gewetensvol en verantwoord handelen.

- Interesse tonen in de wijze waarop het samenleven thuis, op school, met vrienden... wordt geregeld – gevoelig zijn voor regels en afspraken: bij het spelen, in het verkeer... - kiezen voor waarden als eerlijkheid en fair-play, wederkerigheid (ieder zijn bijdrage), rechtvaardigheid...

TOmn3 Actief deelnemen aan een gesprek.

- Klasgesprek
  - Gesprekken voeren en discussiëren met leeftijdsgenoten en bekende volwassenen over onderwerpen uit de leefwereld, over abstractere schoolse onderwerpen, over bekende of behandelde onderwerpen uit de ruimere omgeving:
    - Zelf gespreksbeurten verdelen, een gesprek inleiden en afronden, oplossingen zoeken als een gesprek vastloopt, de inbreng van alle gesprekspartners respecteren...

IVds5 Bewust omgaan met consumeren.

- Kritische vragen stellen bij consumptiegedrag – zulke situaties analyseren met oog voor de verschillende aspecten ervan en de betrokkenen.

OVSG

WO-VKR-3.10 De leerlingen beseffen dat het verkeer risico's inhoudt. Dit tonen ze door onder begeleiding in groep veilig over te steken.

NL-SPR-DV-D03-04-06 De leerlingen kunnen naast gesloten vragen ook open vragen stellen.

NL-SPR-GESPR-TV-01-60 De leerlingen kunnen tactvol, beleefd en assertief reageren. Zij passen daarbij zoveel mogelijk gespreksconventies toe. Het kan gaan om zakelijke informatie, meningen en beoordelingen, als gesprekspartners medeleerlingen zijn of bekende volwassenen.

GO!

3.5.9.10 Onder begeleiding veilig een straat oversteken op een zebraadpad.

1.1.4.26 In een gesprek actief luisteren en zelf spreken evenwichtig afwisselen.

1.1.4.27 In een gesprek aanvaarden dat een ander anders reageert dan verwacht.

1.1.3.66 Gerichte vragen voorbereiden en stellen om de gewenste informatie te bekomen bij onbekende volwassenen.

ZILL

OWsa3 Ervaren, onderzoeken, vaststellen en uitdrukken hoe mensen goederen en diensten produceren, verhandelen en consumeren en hoe dit hun leven beïnvloedt.

- Ervaren, onderzoeken en illustreren:
  - Wat winst en verlies inhouden.
  - Hoe de prijs van een product tot stand komt.
  - Hoe koopgedrag beïnvloed wordt door reclame.

SErv3 Samenwerken met anderen en zo bijdragen aan het realiseren van een gemeenschappelijk doel.

- Zich samen verantwoordelijk voelen voor iets – gezamenlijke doelen bepalen en nastreven – groep vormen en blijven, ook bij eventuele strubbelingen – bij de samenwerking gedrag en taal op elkaar afstemmen.

IVoz1 Initiatief nemen. Een eigen idee, beweging, project of activiteit enthousiast en volhardend vorm en inhoud geven.

OVSG

WO-MAA-SEV-17a De leerlingen kunnen met een zelfgekozen voorbeeld illustreren hoe de prijs van een product tot stand komt, rekening houdende met winst.

WO-MAA-SEV-17b De leerlingen kunnen met een zelfgekozen voorbeeld illustreren hoe de prijs van een product tot stand komt, rekening houdende met vraag en aanbod.

WO-MAA-SEV-17c De leerlingen kunnen met een zelfgekozen voorbeeld illustreren hoe de prijs van een product tot stand komt, rekening houdende met de productiekosten.

WO-MAA-SEV-27 De leerlingen herkennen reclame als een middel om de verkoop te stimuleren.

GO!

3.1.4.9 Uitleggen dat een producent, een groothandel, een winkelier, winst proberen te maken op de verkoop van een product.

3.1.4.10 Uitleggen met een eigen voorbeeld wat winst en verlies zijn en hoe die de prijs van een product kunnen wijzigen.

3.1.4.11 Met een eigen voorbeeld illustreren dat de prijs van grondstoffen en productiekosten de verkoopprijs kunnen wijzigen.

3.1.4.12 Illustreren met eigen voorbeelden dat de prijs van een product afhankelijk is van concurrentie, vraag en aanbod.

3.1.5.10 Beseffen dat hun gedrag beïnvloed wordt door reclame.

ZILL

MUge2 De muzische bouwstenen beleven, herkennen, onderzoeken en hanteren.

- Drama
  - Structuur (spelinhoud verzinnen, verhaalopbouw, spanning en sfeer)
    - Bewust beleven, herkennen, beschrijven en gericht toepassen van:
      - De structuur van een verhaal met een begin, verloop en einde waarin dramatische spanning aanwezig is.
      - Het bedenken van scenario waarin plaats is voor verschillende spelers.

MUva3 De technische en expressieve vaardigheden die nodig zijn om zich muzisch uit te drukken in beeld, muziek, dans en drama verfijnen.

- Drama
  - Verbaal drama
    - Variëren in stem- en lichaamsgebruik, dit verfijnen – experimenteren met het geven van eenvoudige regieaanwijzingen aan andere kinderen – afspraken maken in de scène (wie – wat – waar – wanneer – waarom) – oefenen in het creatief spelen met tekst tijdens het improviseren (met andere kinderen) – bewust de sfeer van poëzie versterken met passend stem- en lichaamsgebruik.

OWsa3 Ervaren, onderzoeken, vaststellen en uitdrukken hoe mensen goederen en diensten produceren, verhandelen en consumeren en hoe dit hun leven beïnvloedt.

- Ervaren, onderzoeken en illustreren:
  - Hoe koopgedrag beïnvloed wordt door reclame.

TOsn1 Een schriftelijke boodschap verwerken.

- Allerlei complexere talige en niet-talige boodschappen, afgestemd op interesse en ruimere leefwereld, verwerken.

MEva2 Digitale audiovisuele vaardigheden ontwikkelen.

- Experimenteren met audiovisuele mediamiddelen en hun mogelijkheden bij het afspelen en opnemen van mediacontent – eenvoudige audiovisuele mediamiddelen hanteren om op te nemen, te bewerken, te minteren en af te spelen.

OVSG

MV-DRA-SB-2.12 De kinderen kunnen samen een eenvoudig dramatisch spel opbouwen. (wie, wat, waar, wanneer, hoe en waarom?)

MV-DRA-SB-2.10 De kinderen kunnen vanuit een welomschreven rol spelen. (wie?)

MV-MED-OOW-2.4 De kinderen kunnen de audiovisuele media technisch hanteren om een product te realiseren.

WO-MAA-SEV-31 De leerlingen weten dat reclamemakers middelen gebruiken om producten of artikels aantrekkelijk voor te stellen.

NL-LEZ-DV-D02-05 De leerlingen kunnen, indien een aantal teksten en een aantal vragen zijn gegeven, zo vlug mogelijk uitzoeken op welke plaatsen welke antwoorden worden beantwoord.

LOD-ICT-01.04 De leerlingen kunnen bepalen hoe ze beeld, woord of geluid gaan gebruiken om hun ideeën creatief vorm te geven.

GO!

4.3.2.21 Een verhaallijn bedenken en uitvoeren vanuit volgende elementen: wanneer en waarom.

4.3.2.9 Zich transformeren in een bepaald personage.

7.3.12 Beeld-, drama-, muziek- en/of bewegingselementen kiezen om een boodschap te versterken en te beïnvloeden.

3.1.5.10 Beseffen dat hun gedrag beïnvloed wordt door reclame.

3.1.5.11 Enkele reclamestrategieën die gebruikt worden om kinderen aan te zetten om te consumeren met eigen woorden verklaren.

1.2.2.99 Op een doelbewuste en efficiënte manier informatie in verschillende bronnen selecteren en verwerken.

ZILL

OWsa2 Ervaren, onderzoeken, vaststellen en uitdrukken hoe mensen in hun levensonderhoud voorzien.

- Het onderscheid tussen werkgever, werknemer, zelfstandige illustreren – de arbeidsomstandigheden van verschillende beroepen vergelijken (werktijden, werkplaats, verloning...) – in interactie gaan over oorzaken en gevolgen van werkloosheid.

OWsa7 Het nut en het belang ervaren, onderzoeken en illustreren van instellingen, organisaties en verenigingen die kwaliteit van het samenleven bevorderen.

- Onderzoeken en vaststellen hoe beleidsmakers verantwoordelijkheid opnemen voor de samenleving door het organiseren van: gezondheidszorg, onderwijs, nutsvoorzieningen, mobiliteit, cultuur, maatschappelijk werk, ... - voorbeelden geven van mogelijkheden die in de samenleving bestaan voor de zorg en opvang van bejaarde mensen en mensen met een beperking of handicap – vormen van toezicht, controle en bescherming erkennen en herkennen: politie, brandweer, civiele bescherming, inspectie...

WDIw1 Inzien en vaststellen hoe men wiskunde en logisch denken kan gebruiken om problemen uit het dagelijkse leven op te lossen en daarbij waardering opbrengen voor wiskunde als dimensie van menselijke inventiviteit.

WDgk4 Inzicht verwerven in breuken, kommagetallen, procenten en hun onderlinge relatie.

- Procenten
  - Een procent interpreteren en gebruiken als een deel van een hoeveelheid en daarbij de termen procent kennen en gebruiken.
  - Eenvoudige procenten lezen, schrijven, op een getallenlijn plaatsen en berekenen en het symbool % lezen en gebruiken.

OVSG

WO-MAA-SEV-20 De leerlingen weten dat er collectieve voorzieningen zijn waarvoor de overheid geheel of gedeeltelijk zorg draagt zoals wegnen, openbaar vervoer, rijkswacht, post, onderwijs...

WO-MAA-SEV-22 De leerlingen kunnen met een zelfgekozen voorbeeld het nut en het belang aangeven van een collectieve voorziening, waarvoor de overheid geheel of gedeeltelijk zorg draagt.

WI-GK.FTI.7.4 De leerlingen kunnen met een procent weergeven of als een procent interpreteren: een verandering (stijging of daling).

WI-BEW.VERH.4.2 De leerlingen kunnen een verhouding omzetten in een breuk of een procent en omgekeerd. Ze kunnen ook een procent berekenen.

GO!

3.1.3.15 Globaal uitleggen hoe de overheid ervoor zorgt dat mensen die niet kunnen werken een vervangingsinkomen krijgen.

3.1.3.58 Enkele voorbeelden opnoemen van gemeenschappelijke voorzieningen die georganiseerd worden door de overheid.

3.1.3.60 Met eigen woorden uitleggen wat belastingen zijn en waar ze voor dienen.

3.1.27 De symbolen $.$ / en % kunnen gebruiken.

3.1.38 De zakrekenmachine kunnen gebruiken bij de relatie breuk – kommagetal en procent.

ZILL

OWsa7 Het nut en het belang ervaren, onderzoeken en illustreren van instellingen, organisaties en verenigingen die de kwaliteit van het samenleven bevorderen.

- Ervaren, onderzoeken en vaststellen hoe verenigingen en instellingen kunnen bijdragen aan een betere samenleving en daarover met elkaar in interactie gaan – het nut en het belang aangeven van collectieve voorzieningen waarvoor de overheid zorg draagt illustreren en daarover met elkaar in interactie gaan – kennismaken met (internationale) organisaties die ernaar streven om het welzijn of de vrede in de wereld te bevorderen en in interactie gaan over de wijze waarop deze organisatie hun doel nastreven.

RKvm2 Erop vertrouwen dat er over schijnbaar dode punten heen nieuwe kansen liggen en een nieuw begin maken. Ontdekken wat 'verrijzenis' kan betekenen in het leven van mensen en mogelijk in het eigen leven.

- Derde cyclus: grenzen van het leven
  - Beseffen dat christenen van vroeger en nu tot engagement komen omdat ze gehoor geven aan het roepen van 'mensen aan de rand'
    - De inspiratie en het werk leren kennen van organisaties zoals Welzijnszorg en Broederlijk Delen.

MEva3 Digitale informatievaardigheden ontwikkelen.

- Een website-adres (URL) invoeren – in een voor hen bestemde omgeving (op het internet zoeken) via een roekrobot en daarbij aangepaste en/of zelfgekozen zoektermen gebruiken – kritisch waarderen van URL's.

IVoc5 Informatiebronnen hanteren.

- Relevante bronnen selecteren – op hun niveau verschillende informatiebronnen zelfstandig gebruiken.

SErv3 Samenwerken met anderen en zo bijdragen aan het realiseren van een gemeenschappelijk doel.

- Gericht samenwerken in duo of kleine groep – iets aan elkaar kunnen uitleggen – voorstellen formuleren om tot een gezamenlijk antwoord te komen bij vragen.

OVSG

WO-MAA-PJV-31 De leerlingen kunnen illustreren op welke wijze de internationale organisaties er naar streven om het welzijn en/of de vrede in de wereld te bevorderen.

NL-LEZ-TV-04-03 De leerlingen kunnen in eenvoudige teksten over personen, dieren, planten en objecten de voornaamste informatie terugvinden.

WO-MNS-SV-2.12.2 De leerlingen tonen een openheid om met iedereen samen te werken en samen te spelen.

WO-MNS-SV-2.12.8 De leerlingen kunnen overleggen naar aanleiding van een groepsopdracht.

GO!

3.1.3.79 Met voorbeelden illustreren op welke wijze internationale organisaties ernaar streven om het welzijn en/of de vrede in de wereld te bevorderen.

7.3.8 Met behulp van media informatie vinden door een zoekstrategie te gebruiken.

3.1.2.1 Een taak binnen de groep op een verantwoordelijke wijze oppakken.

3.1.2.2 Samenwerken met anderen in de groep, zonder onderscheid van sociale achtergrond, geslacht of etnische origine.

ZILL

OWsa3 Ervaren, onderzoeken, vaststellen en uitdrukken hoe mensen goederen en diensten produceren, verhandelen en consumeren en hoe dit hun leven beïnvloedt.

- Vaststellen en uitdrukken:
  - Hoe mensen ook belangeloos bijdragen aan het welzijn van anderen.

IVds3 Bijdragen aan een zinvolle samenleving waar een plaats is voor iedereen en respectvol omgaan met en zorgen voor de kwetsbare ander.

- Nadenken over een samenleving waarin plaats is voor iedereen – vaststellen en uitdrukken hoe men zelf en hoe anderen niet altijd dezelfde kansen krijgen – oog hebben voor de sterktes en kwetsbaarheden van de anderen en daar respectvol mee omgaan.
- Zorg dragen voor mensen die kwetsbaar zijn, dichtbij en veraf – deelnemen aan acties die gericht zijn op het komen tot gelijke kansen – persoonlijke ervaringen met sociale acties met elkaar delen en daaruit leren voor de toekomst.

TOsn3 Een schriftelijke boodschap overbrengen.

- Boodschappen schrijven met
  - Inhoudelijke samenhang
- Steeds complexere boodschappen voor een gevarieerd lezerspubliek (zichzelf, leeftijdsgenoten en vooral bekende volwassenen) schrijven:
  - Abstractere schoolse en zakelijke onderwerpen.
- Met hulp van de leraar schrijfstrategieën steeds strategischer inzetten:
  - Schrijfdoel, schrijfpubliek, tekstsoort of teksttype van tevoren bepalen.
  - Gebruikmaken van een kijkwijzer of een plannetje bij de voorbereiding.

MEva1 Technische en instrumentele computervaardigheden ontwikkelen.

- Klaviervaardigheden ontwikkelen waaronder: toetsenbord hanteren.
- Bestanden afdrukken.

OVSG

WO-MNS-SV-2.3.8 De leerlingen tonen bereidheid zich te oefenen in omgangsvormen met anderen waarin ze minder sterk zijn.

WO-MNS-SC-1.1.7 De leerlingen kunnen beschrijven wat ze doen in een concrete situatie en kunnen illustreren dat hun gedrag situatiegebonden is.

WO-MAA-SEV-23c De leerlingen weten dat de rijkdom ongelijk verdeeld is in de wereld.

NL-SCH-TV-COR-03-11 De leerlingen kunnen een brief schrijven aan een bekende om een persoonlijke boodschap of beleving over te brengen.

LOD-ICT-06.11 De leerlingen kunnen nagaan of het resultaat van hun verwerking voldoet aan het doel en indien nodig bijsturen.

GO!

3.1.3.81 Binnen hun mogelijkheden actiegerichte oplossingen voor problemen in de samenleving en de wereld verwoorden.

3.1.1.27 Tonen de bereidheid zich te oefenen in omgangswijzen met anderen waarin ze minder sterk zijn.

3.1.3.73 Illustreer met voorbeelden dat de welvaart op wereldvlak ongelijk verdeeld is.

1.2.3.37 Zelf functionele teksten schrijven, zoals lijstjes, briefjes, opschriften en verhaaltjes.

1.2.3.121 Een mededeling doen, een vraag stellen, iemand uitnodigen... via een brief, wenskaart of e-mail.

7.4.1 Een boodschap functioneel en aantrekkelijk ontwerpen en communiceren met behulp van media door te zorgen voor:

- De herkenbaarheid van de boodschap
- Een aantrekkelijke en functionele vormgeving

ZILL

MUgr4 Overall muzische mogelijkheden zien en benutten.

- Speels en verwonderd blijven kijken naar muzische impulsen uit de brede omgeving – eigen muzische acties durven bedenken en uitvoeren in gevarieerde contexten.

MUge2 De muzische bouwstenen beleven, herkennen, onderzoeken en hanteren.

- De muzische bouwstenen beleven, herkennen, onderzoeken en hanteren.
  - Beeld
    - Vorm
      - Bewust beleven, herkennen, beschrijven, uitvoeren en creatief gebruik maken van:
        - Stileren en abstracte vormgeving
    - Kleur
      - Bewust beleven, herkennen, beschrijven, uitvoeren en creatief gebruik maken van:
        - Kleurtonen en kleurwaarde (met wit/zwart)

MUva3 De technische en expressieve vaardigheden die nodig zijn om zich muzisch uit te drukken in beeld, muziek, dans en drama verfijnen.

- Beeld
  - Tekenen
    - De techniek van het tekenen met verschillende materialen verfijnen.

OWsa3 Ervaren, onderzoeken, vaststellen en uitdrukken hoe mensen goederen en diensten produceren, verhandelen en consumeren en hoe dit hun leven beïnvloedt.

- Vaststellen en uitdrukken:
  - Welke landen eigen munten hebben en dat men in Europa streeft naar een eenheidsmunt.

OVSG

MV-BLD-OM-1.3 Kinderen genieten ervan met de materialen te exploreren.

MV-BLD-2.3 Kinderen experimenteren met beeldelementen. Ze onderzoeken de mogelijkheden van kleur, vorm, volume, structuur, ritme, textuur, contrast, compositie, beweging...

MV-BLD-OM-3.1 Kinderen kunnen middelen functioneel gebruiken.

MV-BLD-OM-3.6 Kinderen vinden plezier en voldoening in het beeldend vormgeven.

GO!

4.1.2.6 Een vorm voorstellen doormiddel van een omtreklijn (2D)

4.1.2.19 Een kleur lichter of donkerder maken door te mengen (met wit of zwart).

4.1.2.27 Een beeldend werk maken (met materialen, gereedschappen en technieken) met bewuste aandacht voor één of meerdere beeldelementen.

4.5.2.3 Ervan genieten creatief te verbeelden en origineel vorm te geven, waardoor ze hun expressiemogelijkheden verruimen.

- Componenten die de prijs van een product bepalen:
  - Aankoop
  - Grondstoffen
  - Loon werknemers
  - Vervoerskosten
  - Kosten voor de ontwikkeling
  - Winst
  - Belastingen
  - Productiekosten
  - Energie
  - ...
- Factoren die de prijs beïnvloeden
  - Een kleiner aanbod leidt tot een hogere prijs.
  - Een lagere verkoopprijs resulteert in meer verkochte bakjes, maar per verkocht bakje verdient de eigenaar minder.
  - Plaats: men kan best een plaats kiezen waar niet veel concurrentie is.
  - 2 bedrijven verkopen exact hetzelfde product → prijs lager maken dan het andere bedrijf.
  - Meer broodjes verkopen aan de hand van reclame.

- Reden van reclame → fabrikanten gebruiken reclame om meer producten te verkopen.
- Proces van het maken van reclame:
  1. Iemand geeft een opdracht om reclame rond te maken.
  2. Brainstormen over reclame.
  3. Selectie maken van ideeën.
- Reclame voor kinderen → moet humor bevatten.
- Kostprijs van reclame → €20.000 - €1.000.000
- Trucjes bij reclame
  - Men gebruikt vaak mensen die alles weten over het product (experts). Op deze manier gaan de mensen sneller geloven dat de reclame waar is.
  - Reclamemakers proberen hun product te verbinden met aangename dingen zoals modellen, landschappen...
  - Men gebruikt vaak slogans om ervoor te zorgen dat mensen de reclame sneller zullen onthouden.
  - Men gebruikt bekende mensen in reclame. Dit doet men om de klanten te laten denken dat ze op deze manier dezelfde dingen hebben als de bekende mensen.
  - Men gebruikt vaak kortingen of acties in reclame. Als je bijvoorbeeld een product koopt, krijg je een ander product gratis.

- Beroepen die betaald worden door de overheid:
  - Scholen en de lonen van de leerkrachten
  - Politieagenten
  - Post → zelfstandig bedrijf maar wel eigendom van de staat
  - Treinbegeleider
- Beroepen die niet betaald worden door de overheid:
  - Banken → privébedrijven
  - Ober → wordt betaald door de baas
  - Piloten → privébedrijven
  - Schoonmakers
- Beroep dat soms betaald wordt door de overheid en soms niet:
  - Verpleger → sommige ziekenhuizen worden gefinancierd door de overheid.
- Hoe komen mensen die niet werken aan geld?
  - Bejaarden → ouderdomspensioen
  - Invaliden → invaliditeitsuitkering
  - Zieken → loon wordt doorbetaald (tot 4 weken)
- BTW
  - BTW = een belasting die je moet betalen als je iets koopt.
  - BTW berekenen:
    - Exclusief de prijs:
€ 2 + BTW (6%)
 $(6/100) \times 2 = € 0,12$
    - Inclusief de prijs:
21% van € 500 is BTW.
 $121\% = € 500$
 $21\% = (500/121) \times 21 = € 86,78$

- Artsen zonder grenzen
Artsen zonder Grenzen werd in 1971 opgericht. In dat jaar woedde er in Nigeria een burgeroorlog, waarbij het Rode Kruis geen hulp verleende omdat de Nigeriaanse regering daar geen toestemming voor gaf. Twee Franse artsen waren van mening dat iedereen recht heeft op hulp, desnoeds tegen de wensen van de regering in. Ze richtten Artsen zonder Grenzen op. Artsen zonder Grenzen werkt vaak in gevaarlijke oorlogsgebieden, waar andere hulpverleners niet durven of kunnen komen. Dat werk is uiteraard niet zonder risico: in 2004 werden vijf medewerkers, waaronder een Belg, in Afghanistan vermoord.
- Oxfam wereldwinkels
Oxfam Wereldwinkels zet zich in voor eerlijke handel in producten uit het Zuiden. De organisatie koopt via partnerorganisaties producten in voor een eerlijke prijs en verkoopt ze in eigen winkels. Op die manier zijn de producenten niet langer afhankelijk van grote bedrijven die hun producten opkopen voor een te lage prijs. Daarnaast zet Oxfam Wereldwinkels zich in tegen oneerlijke handelsverdragen, die het Noorden bevoordelen ten opzichte van het Zuiden.
- Amnesty international
Amnesty International is in 1961 opgericht door de Britse advocaat Peter Benenson. De organisatie zette zich oorspronkelijk in voor gewetensgevangenen, voor eerlijke processen, tegen martelingen, tegen de doodstraf en voor hulp aan slachtoffers van mensenrechtenschendingen. Inmiddels heeft ze haar doelstellingen verbreed, en zet ze zich ook in tegen geweld in de privésfeer (bijvoorbeeld eerwraak), voor de rechten van lgbt'ers en tegen de wapenhandel. Een van de bekendste manieren waarop Amnesty actie voert, is door brieven, e-mails en sms'jes te sturen naar regeringen, waarin die gewezen worden op een concreet geval van mensenrechtenschending. Vaak doen er duizenden mensen mee aan zo'n actie, waardoor regeringen soms gevangenen vrijlaten of hun beleid aanpassen.
- Unicef
Unicef staat voor United Nations International Children's Emergency Fund. Die organisatie zet zich binnen de Verenigde Naties in voor het welzijn van kinderen. Daarbij legt Unicef de nadruk op kinderrechten, met als speerpunten bescherming van kinderen, de strijd tegen hiv en aids, het tegengaan van kinderarbeid, het zorgen voor onderwijs voor alle kinderen, een lobby voor kinderrechten en het verbeteren van de zorg voor kinderen. Unicef heeft veel ambassadeurs: bekende mensen die aandacht vragen voor de organisatie. In België zijn onder andere Helmut Lotti, Frank De Winne en Justine Henin ambassadeur van Unicef.

- Voorbeelden van goede doelen
  - Broederlijk delen
  - Damiaanactie
  - 11.11.11
  - WWF
  - Unicef
  - ...
- Brief met criteria:
  - De juf is overtuigd van jouw goed doel.
  - Je schrijft in alinea's met een inleiding, midden en slot.
  - De brief is minstens 1 pagina lang.
  - Je zorgt voor een goede, aantrekkelijke titel.
  - Differentiatie (uitbreiding): lay-out van de brief → schroevendraaieroefeningen
- Opbouw van een brief

Opbouw van een brief

① datum _____

② aanspreking _____

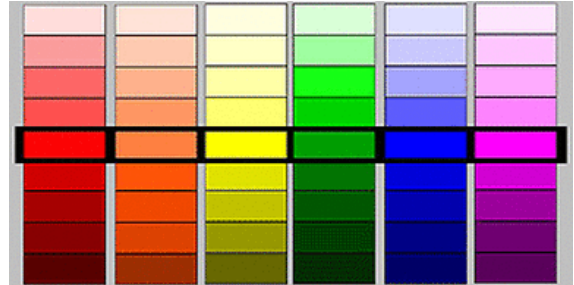
③ tekst
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

④ met vriendelijke groeten

⑤ naam _____

LES 6: EIGEN MUNT ONTWERPEN

- Conceptcirkel:
  - Onderwerp = munten
  - Bouwstenen = vorm (silhouet) en kleur (kleurverzadiging)
  - Werkvorm = tekenen en kleuren
- Kleurverzadiging
  - Zachter drukken op potlood → lichtere kleur
  - Harder drukken op potlood → donkerdere kleur
- Silhouet

- Uitgewerkt voorbeeld

- Achterkant van munten
Geld kent al een hele geschiedenis. De hoofden die op de munten staan, verwijzen naar de koning of keizer van het land van de munt om aan te tonen dat deze persoon in de belangstelling stond.
Voorbeelden:

- Les 1: prijs je rijk
Tijdens de tweede les maken de leerlingen kennis met alle mogelijke factoren die een prijs beïnvloeden. Hier merken ze dus opnieuw dat het runnen van een automaat niet gratis is, maar veel kosten met zich meebrengt.
- Les 2: reclamemakers
In deze les leren de leerlingen hoe ze mensen kunnen manipuleren om iets te kopen. Bovendien komen ze te weten dat reclame ook niet gratis is.
- Les 3: Wie betaalt dat eigenlijk?
Wanneer je dingen koopt, moet je dikwijls nog een deel afgeven aan de overheid. Bovendien zorgt de overheid ervoor dat vele mensen betaald worden. In dit deel komen ze te weten dat bijna niks gratis kan zijn aangezien ze nog een deel moeten afgeven aan de overheid.
- Les 4: internationale organisaties
De leerlingen maken kennis met internationale organisaties die zich vrijwillig inzetten voor de rechten van de mensen. Dit is een aspect dat volledig gratis gebeurt.
- Les 5: Ook jij kunt je belangeloos inzetten
Tijdens deze les leren de leerlingen dat zij ook vrijwillige zaken kunnen doen zonder daarvoor betaald te worden. Hier wordt er dus besproken hoe men gratis aan de slag kan gaan.
- Les 6: eigen munt ontwerpen
Tijdens deze les maken de leerlingen een eigen munt. Deze munt maken de leerlingen voor zaken die niet gratis te verkrijgen zijn.

LITERATUURLIJST

Amnesty international. (2019). *Amnesti-international.be* [Website]. Geraadpleegd op 30 april 2020 via <https://www.amnesty-international.be/>

Amnesty International. (2020, 23 april). *Wikipedia*. Geraadpleegd op 30 april 2020 via https://nl.wikipedia.org/wiki/Amnesty_International

Artsen zonder grenzen. (2020). *Artsen zonder grenzen* [Website]. Geraadpleegd op 30 april 2020 via <https://www.msf-azg.be/nl>

Artsen zonder Grenzen. (2020, 16 januari). *Wikipedia*. Geraadpleegd op 30 april 2020 via https://nl.wikipedia.org/wiki/Artsen_zonder_Grenzen

Coffee Fresh. (2020). *Coca-cola Small Vendor* [Afbeelding]. Geraadpleegd op 8 april 2020 via <https://www.coffeefresh.nl/Overige-automaten/Coca-Cola-Small-Vendor>

Crul, K. (2017). *Zeppelin: didactiek voor muzische vorming*. Kalmthout: Pelckmans.

Educaplay. (2020). *Educaplay.com* [Website]. Geraadpleegd op 7 april 2020 via <https://www.educaplay.com/learning-resources/5407741-reclame.html>

Euromunten. (2020, 7 maart). *Wikipedia*. Geraadpleegd op 17 april 2020 via <https://nl.wikipedia.org/wiki/Euromunten>

Festisite.nl [Website]. Geraadpleegd op zondag 5 april 2020 via <https://www.festisite.nl/rebus/>

Google Forms. (2020). *Google.com* [Website]. Geraadpleegd op 9 april 2020 via https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdU5QWqKC63KlplzjauPOQYb_bm6RehK8vNtoQR_HnsKeivCg/vie/wform

Kahoot. (2020). *Kahoot.it* [Website]. Geraadpleegd op 9 april 2020 via https://create.kahoot.it/?_ga=2.131184079.1111453031.1588236505-548542927.1586592263

Learningapps. *Learningapps.org* [Website]. Geraadpleegd op 8 april 2020 via <https://learningapps.org/>

NTR. (9 juni 2008). *Het reclamebureau: Hoe maak je een goede reclame?* Op *schooltv.nl* [Website]. Geraadpleegd op maandag 6 april 2020 via <https://schooltv.nl/video/het-reclamebureau-hoe-maak-je-een-goede-reclame/>

Oxfam-Wereldwinkels. (2019-2020). *Oxfamwereldwinkels.be* [Website]. Geraadpleegd op 30 april 2020 via <https://www.oxfamwereldwinkels.be/>

Oxfam in België. (2020, 8 januari). *Wikipedia*. Geraadpleegd op 30 april 2020 via https://nl.wikipedia.org/wiki/Oxfam_in_Belgi%C3%AB

Preece, D. (2013, 22 april). *Evian Baby Me Commercial 2013* [YouTube video]. Geraadpleegd op 7 april 2020 via <https://www.youtube.com/watch?v=ikuiByrF6rs>

Reclame. (2020, 20 april). *Wikikids*. Geraadpleegd op 7 april 2020 via <https://wikikids.nl/Reclame>

Reclame. (2020, 26 april). *Wikipedia*. Geraadpleegd op 7 april 2020 via <https://nl.wikipedia.org/wiki/Reclame#Reclametechnieken>

Rode Kruis. (2020, 12 februari). *Wikipedia*. Geraadpleegd op 30 april 2020 via https://nl.wikipedia.org/wiki/Rode_Kruis

Rode Kruis Vlaanderen. (2020). *Rodekruis.be* [Website]. Geraadpleegd op 30 april 2020 via <https://www.rodekruis.be/>

Schouten, P. & Casier, S. (2018). *Op Verkenning 5.6. Handleiding Gratis?!* [Handleiding]. Wommelgem: Van In.

Socrative. (2020). *Socrative.com* [Website]. Geraadpleegd op 8 april 2020 via <https://socrative.com/>

Tricider. (2019). *Tricider.com* [Website]. Geraadpleegd op 9 april 2020 via <https://www.tricider.com/>

Unicef. (2020). *Unicef.be* [Website]. Geraadpleegd op 30 april 2020 via <https://www.unicef.be/nl/>

Unicef. (2020, 30 april). *Wikipedia*. Geraadpleegd op 30 april 2020 via <https://nl.wikipedia.org/wiki/UNICEF>